

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายเพื่อหาความสัมพันธ์ (descriptive correlational research) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงาน ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร และความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงาน กับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลห้องผ่าตัดโรงพยาบาลศูนย์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์จำนวนทั้งสิ้น 25 แห่ง ประกอบด้วย โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ โรงพยาบาลพุทธชินราช โรงพยาบาลอุตรดิตถ์ โรงพยาบาลลำปาง โรงพยาบาลเชียงใหม่ประชานุเคราะห์ โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา โรงพยาบาลสระบุรี โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูธร โรงพยาบาลชลบุรี โรงพยาบาลพระปกเกล้า โรงพยาบาลปราจีนบุรี โรงพยาบาลระยอง โรงพยาบาลราชบุรี โรงพยาบาลนครปฐม โรงพยาบาลขอนแก่น โรงพยาบาลมหาสารคามราชสีห์มา โรงพยาบาลอุดรธานี โรงพยาบาลบุรีรัมย์ โรงพยาบาลสุรินทร์ โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ โรงพยาบาลมหาสารคามศรีธรรมราช โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี โรงพยาบาลหาดใหญ่ โรงพยาบาลตรัง และโรงพยาบาลยะลา ที่ปฏิบัติงานตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป จำนวนทั้งหมด 532 คน

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistages random sampling) ตามขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงพยาบาลศูนย์ แบ่งตามการแบ่งส่วนราชการของหน่วยงานส่วนภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ได้เป็น 5 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ (สมาคมอนามัยแห่งประเทศไทย, 2541)

2. เลือกโรงพยาบาลศูนย์จากแต่ละภาค โดยการสุ่มตัวอย่างโรงพยาบาลอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลากแบบไม่แทนที่ ตามจำนวนสัดส่วน 2:1 เพื่อให้ได้ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนที่ดีที่สุด (ดังแสดงในตารางที่ 1)

3. คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพ โดยเปิดตารางของเฮนเดล (Hendel, 1977) อ้างใน กนกทิพย์ พัฒนาพิภพพันธ์, 2539) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ในกลุ่มประชากร 550 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 300 คน

4. เลือกพยาบาลวิชาชีพห้องผ่าตัดจากกลุ่มตัวอย่างโรงพยาบาลศูนย์ โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยการจับสลากแบบไม่แทนที่ จากรายชื่อประชากรพยาบาลวิชาชีพห้องผ่าตัดของแต่ละโรงพยาบาลมาตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ จากการคำนวณตามสัดส่วนประชากรของโรงพยาบาลนั้น ๆ (ดังแสดงในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1

แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามส่วนราชการภูมิภาคสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ภาค	จำนวนโรงพยาบาลศูนย์		จำนวนพยาบาลห้องผ่าตัด	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เหนือ	5	3	124	70
กลาง	3	2	33	19
ตะวันออก	6	3	111	63
ตะวันออกเฉียงเหนือ	6	3	155	87
ใต้	5	3	109	61
รวม	25	14	532	300

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วย แบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและแบบสอบถามความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของมาวเดย์ สเตียร์ส และพอร์เตอร์ (Mowday, Steers & Porter, 1979) ซึ่งดัดแปลงโดย สุพิศ กิตติรัชดา (2538)

ลักษณะของเครื่องมือแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับ อายุ เพศ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา เงินเดือน ประสบการณ์การทำงานในห้องผ่าตัด ระยะเวลาการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลแห่งนี้ หน้าที่หรือตำแหน่งที่รับผิดชอบ การได้รับการศึกษาอบรมเพิ่มเติมทางด้านวิชาชีพ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลห้องผ่าตัด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแนวคิดของวอลตัน (Walton, 1973; 1974) ประกอบด้วย ข้อคำถามข้อความทางบวก จำนวน 53 ข้อ แบ่งตามองค์ประกอบแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม	จำนวน 7 ข้อ
2. ด้านสภาพการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ	จำนวน 9 ข้อ
3. ด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล	จำนวน 6 ข้อ
4. ด้านโอกาสความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน	จำนวน 9 ข้อ
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	จำนวน 11 ข้อ
6. ด้านสิทธิส่วนบุคคลในการทำงาน	จำนวน 5 ข้อ
7. ด้านการทำงานและการดำเนินชีวิตโดยรวม	จำนวน 4 ข้อ
8. ด้านการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	จำนวน 2 ข้อ

ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นคำถามปลายปิด มีคำตอบให้เลือกตอบในมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เป็น 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

4 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง	คือ	เห็นด้วยกับข้อความที่ให้มาทั้งหมด
3 หมายถึง เห็นด้วย	คือ	เห็นด้วยกับข้อความที่ให้มาเป็นส่วนใหญ่
2 หมายถึง ไม่แน่ใจ	คือ	ไม่สามารถพิจารณาและตัดสินใจได้กับข้อความที่ให้มา
1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย	คือ	ไม่เห็นด้วยกับข้อความที่ให้มาเป็นส่วนใหญ่
0 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	คือ	ไม่เห็นด้วยกับข้อความที่ให้มาทั้งหมด

ในการแปลผลคะแนน คุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวม คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0-212 คะแนน นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย จากนั้นปรับให้ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0-4 คะแนน แล้วนำมาจัดระดับเป็น 3 ระดับ ตามหลักเกณฑ์ของผาณิต สกุลวัฒน์ (2537) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
0.00 - 1.33	คุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับต่ำ
1.34 - 2.66	คุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง
2.67 - 4.00	คุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับสูง

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของมาวเดย์ สเตียร์ส และพอร์เตอร์ (Mowday, Steers & Porter, 1979 cited in Wilson & Laschinger, 1994) ซึ่งดัดแปลงโดยสุพิศ กิตติรัชดา (2538) ประกอบด้วยข้อคำถาม ข้อความทางบวก จำนวน 23 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. การมีความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าในการยอมรับเป้าหมาย และค่านิยมขององค์กร จำนวน 9 ข้อ
 2. การมีความเต็มใจที่จะใช้ความเพียรพยายามอย่างมาก เพื่อทำประโยชน์ให้องค์กร จำนวน 7 ข้อ
 3. การมีความปรารถนาที่จะรักษาราชการเป็นสมาชิกภาพขององค์กร จำนวน 7 ข้อ
- ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นคำถามปลายปิด มีคำตอบให้เลือกตอบในมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เป็น 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้
4 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง	คือ	เห็นด้วยกับข้อความที่ให้มาทั้งหมด
3 หมายถึง เห็นด้วย	คือ	เห็นด้วยกับข้อความที่ให้มาเป็นส่วนใหญ่
2 หมายถึง ไม่แน่ใจ	คือ	ไม่สามารถพิจารณาและตัดสินใจได้กับข้อความที่ให้มา
1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย	คือ	ไม่เห็นด้วยกับข้อความที่ให้มาเป็นส่วนใหญ่
0 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	คือ	ไม่เห็นด้วยกับข้อความที่ให้มาทั้งหมด

ในการแปลผล คะแนนความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรโดยรวม คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0-92 คะแนน นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย จากนั้นปรับให้ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0 - 4 คะแนน แล้วนำมาจัดระดับเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
0.00 - 1.33	ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การอยู่ในระดับต่ำ
1.34 - 2.66	ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การอยู่ในระดับปานกลาง
2.67 - 4.00	ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การอยู่ในระดับสูง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงาน

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (content validity) และหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงานที่สร้างขึ้น ไปหาความตรงตามเนื้อหา และหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาล จำนวน 3 ท่าน ผู้บริหารทางการพยาบาลที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานห้องผ่าตัด จำนวน 2 ท่าน ทำการตรวจสอบแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ค่าความตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิเท่ากับ 0.95 และค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของผู้ทรงคุณวุฒิเท่ากับ 0.95

2. การหาความเที่ยง (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจความตรงตามเนื้อหาเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพงานห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเที่ยงของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลห้องผ่าตัดเท่ากับ 0.93

แบบสอบถามความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การ

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (content validity) จากการศึกษาของสุพิศ กิตติรัชดา (2538) ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความถูกต้องเหมาะสมของการใช้ภาษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับเพียงเล็กน้อยคือ เปลี่ยนคำว่า คุณค่าขององค์การเป็นค่านิยมขององค์การ และเปลี่ยนคำว่าความเพียรพยายามอย่างสูงเป็นความเพียรพยายามอย่างมาก ผู้วิจัยไม่ได้หาความตรงใหม่ เนื่องจากพิจารณาแล้วว่าทุกข้อคำถามมีเนื้อหาที่สมบูรณ์ ชัดเจน และเหมาะสม จึงนำไปหาความเที่ยง

2. การหาความเที่ยง (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพงานห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเที่ยง

ของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลห้องผ่าตัดเท่ากับ 0.91

การรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุมัติจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลชลบุรี โรงพยาบาลตรัง โรงพยาบาลนครปฐม โรงพยาบาลมหาสารคาม นครราชสีมา โรงพยาบาลพระปกเกล้า โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยมัย โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ โรงพยาบาลมหาสารคามนครศรีธรรมราช โรงพยาบาลหาดใหญ่ โรงพยาบาลเชียงใหม่ ประชาณุเคราะห์ โรงพยาบาลพุทธชินราช โรงพยาบาลสระบุรี โรงพยาบาลอุดรธานี และโรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย และขออนุญาตเก็บข้อมูลในพยาบาลวิชาชีพงานห้องผ่าตัดของแต่ละโรงพยาบาล
2. เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้พยาบาลหัวหน้างานห้องผ่าตัดทั้ง 14 โรงพยาบาล โดยกำหนดขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 3 สัปดาห์ จากหัวหน้างานห้องผ่าตัดของแต่ละโรงพยาบาล ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะได้รับการพิทักษ์สิทธิไม่เปิดเผยข้อมูลเป็นรายบุคคล หลังจากนั้นได้ติดต่อทางโทรศัพท์อีกครั้งหนึ่งเมื่อครบเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยใช้เวลารวบรวมข้อมูลตั้งแต่ 22 มิถุนายน 2542 ถึง 20 กรกฎาคม 2542
3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ ได้แบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์ครบถ้วน จำนวน 285 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.00 ของแบบสอบถามทั้งหมด
4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Science for Windows) ตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้วยการแจกแจงความถี่เป็นร้อยละ และค่าเฉลี่ย
2. วิเคราะห์คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลห้องผ่าตัดด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลห้องผ่าตัด ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงาน กับความยืดหยุ่นพันต่อองค์การ
วิเคราะห์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation
coefficient)

สำหรับการแปลความหมายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใช้เกณฑ์ดังนี้ (ประคอง
กรรณสูตร, 2539)

ค่าระหว่าง 0.70-1.00	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
ค่าระหว่าง 0.30-0.69	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
ค่าต่ำกว่า 0.29	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ